



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput IX. Alexand. III. Episcopo a Placentino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

hoc crimen castigavit, tam in clericos, quam in laicos, siquidem Apostoli canone 44. sacros ministros usuris deditos deponi, & abdicari iusserunt: quam abdicacionem ad omnes clericos protraxerunt Patres Concilii Nicæni 1. can. 17. cui abdicacioni abstinentiam à communione, seu privationem communionis Ecclesiæ adjunxerunt in Concilio Arelat. 1. can. 12. Arelat. 2. can. 14. & gradus ecclesiastici privationem determinarunt Concilium Il-
 liberit. can. 20. Tarracon. can. 10. Aurel. 3. can. 6. Trul. can. 10. quorum verba refert Ant. Aug. in e-
 pit. jur. libr. 35. tit. 6. nec possunt usurarii ad sacros ordines ascendere, nec officia ecclesiastica obtine-
 re, cap. inter dilectos de excessibus Prælat. Salcedo in praxi. cap. 91. Barbof. de potestat. Episcop. alleg. 43. num. 3. Petrus Gregor. libr. 3. de usur. cap. 1. num. 3. & si jam clerici hi ordinibus initiati, aut ad beneficia promoti reperiuntur, tam ab officio, quam à beneficio suspenduntur, ex præsentis textu; & si sic moniti pergant in hoc scœnore exercendo, ab officio, & beneficio deiciuntur, cap. 1. & 2. 47. dist. cap. si quis. cap. quoniam 14. quest. 3. cap. 1. hoc tit. Quem textum cum præsentis ita conciliat Fragofo de regimine part. 1. libr. 2. dist. 4. §. 21. Laici autem excommunicantur, & nisi satisfecerint, ad pœnitentiam non admittuntur, cap. fin. s. fin. hoc tit. in 6. & si ita indurati decedant, sepultura ecclesiasticâ privantur, cap. 3. hoc tit. cap. quamquam, eodem tit. in 6. Clementina 1. eod. tit. Petrus Greg. lib. 33. synag. cap. 23. num. 32. testamenta ab eis condita nulla sunt, ut dicemus infra. in cap. tua. Jure etiam civili usurarii puniuntur pœnâ infamiæ, ex constitutione Diocletiani, & Maximi in l. improbum

20. Cod. ex quibus causis infam. ibi: *Improbum scœnus exercentibus, & usuras usurarum exigentibus, infamia macula irroganda est.* Quâ in pœna imitati sunt Imperatorem Augustum, qui quosdam usurarios infamiâ notavit, ut refert Suetonius in eo, & ex ipso Petrus Herodius lib. 3. rerum judic. tit. 11. c. 4. eandem pœnam approbarunt Innoc. II. in Synodo Romana can. 13. & Innoc. III. in c. inter, de excess. Prælat. Unde eo jure attento repelluntur usurarii à dignitatibus, ex l. 2. & 6. C. de dignit. lib. 12. intestabiles redduntur ex l. 3. & 5. ff. de testibus. Docuerunt Farinac. de testibus q. 56. num. 352. Salmasius de scœnore trapezit. lib. 2. Etiam extra ordinem puniuntur, l. 1. §. expilatores. ff. de effractoribus: docent Canif. de usur. cap. 8. Leorhardus eod. tract. qu. 100. quo jure antiquos Romanos usos fuisse constat ex Livio lib. 10. ubi refert Aediles Cuiuslibet quibusdâ scœnoratoribus diem dixisse, & bonis multasse, & ex illis viam quandam quadrato lapide stravisse: ex Catone & Sigonio refert Herodius lib. 4. Pandect. tit. 10. cap. 1. Tandem jure nostro Regio usurarius pro prima vice pecuniam mutuo datam sub usuris amittit, quæ cedit lucro debitoris; & insuper similem quantitatem solvere tenetur, quarum duæ partes fisco, tertia pars accusatori applicatur: pro secunda vice perdit dimidiam bonorum partem applicandam pro eisdem dictis partibus: pro tertia verò vice privatur omnibus bonis eodem modo applicandis, & dividendis, l. 1. & 14. tit. 2. lib. 8. ordin. l. 4. & 5. tit. 6. libr. 8. Recopil. explicant Covarr. lib. 2. var. cap. 3. num. 2. Avendanno de exeg. mandat. 2. part. cap. 29. D. Joan Vela de delict. cap. final. num. 12.

CAPUT VIII.

Idem Abbati, & fratribus ^a S. Laurentii.

CONquestus est nobis G. clericus præsentium lator, quod licet de quadam terra, quam pater suus vobis obligavit, sortem vestram, deductis expensis, receperitis; terram tamen ipsam non sine derogatione vestra salutis, honestatis, & famæ, nihilominus detinetis. Inde est quod discretioni vestra p. A. f. p. m. quat. si terram ipsam titulo pignoris detinetis, & ex fructibus ejus sortem vestram recepistis, prædictam terram memorato clerico, dilacione, & ap. cess. reddatis, & in pace, & quiete dimittatis, nisi forte terra ipsa de feudo sit monasterii vestri.

NOTÆ.

^a Sancti Laurentii. Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. c. 10. nullibi ta-

men exprimitur cujus ordinis esset monasterium hoc, aut in qua provincia casus hic contigerit: Textum hunc exposui in cap. 1. de feud. & in cap. cum contra, de pignor.

CAPUT IX.

Alexand. III. Episcopo ^a Placentino.

TUa nos duxit fraternitas consulendos, quid sit de usurariorum filiis observandum, qui eis in crimine usurarum defunctis succedunt: aut de extraneis, ad quos bona usurarum asseris ^b devoluta. Tuæ igitur quæstioni literis præsentibus respondemus, quod filii ad restituendas usuras ea sunt districtione cogendi, quâ parentes si viverent, cogerentur: id ipsum etiam contra hæredes ^c extraneos credimus exercendum.

NOTÆ

1. ^a **Placentino.**) Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 11.* Placentia inter nobiles, vetustaque Insubria olim Togata, modo Cispadanæ civitates merito numeratur, sita propè fluvium Trebiam, in amœna planitie, non longè à Pado: ideo Placentia dicta, quòd ubertas, & copia rerum, quâ nobilitatur præ cæteris, quammaximè placeret mortalibus, ut refert ejus originem reperens Ughel *tom. 2. Ital. sacræ. fol. 244.* Jam à primis Ecclesiæ sæculis Cathedrâ Episcopali decorata fuit, cujus Præsuli Mauricio dicto missa est præsens Decretalis.
2. ^b **Devoluta.**) Sed testamentum usurarii, nisi usuras restituat, aut de illis restituendis sufficienter caverit, ipso jure irritum est, etsi inter liberos, vel piæ causæ conditum sit, *cap. quanguam, hoc tit. in 6.* Menchaca *libr. 1. de success. creat. §. 1. num. 179.* Lugo *de justit. disp. 25. num. 70.* Molina *cod. tract. disp. 334. num. 11.* Gibalinus *libr. 1. de usur. c. 11. art. 2. num. 6.* Ergo non poterant bona usurarii in præsentis casu devolvi, aut pervenire ad hæredes extraneos. Pro cujus difficultatis solutione Osuald, *libr. 6. Donel. cap. 3. litt. S.* asserit in præsentis bona delata fuisse ab intestato consanguineis, quos appellat Pontifex hæredes extraneos, ad suorum differentiam. Sed verius dicendum est, prædictam pœnam privationis testamenti factionis activæ esse juris novi à Bonifacio VIII. statutam. Unde cum jure Decretalium talis pœna statutata non esset, ideo testamentum in præsentis casu sustineri potuit.
3. ^c **Hæredes extraneos.**) Consonant textus *in c. tua nos, cap. Michael, hoc tit.* sed obstat vulgare principium, quo docetur, hæredem ex delicto de-

functi nullo modo teneri, nisi quatenus ad eum ex delicto pervenit, vel si is cum defuncto contestata est, *l. unie. Cod. ex delict. defuncti l. ff. de privat. delict. §. non tamen. Insti. de perpet. & tempor.* Cui difficultati respondendum est, principium illud procedere quando agitur contra hæredem actione ex delicto descendente, ad pœnam: quia cum personam delinquentis pœna egredi non debeat, *l. sancimus 22. Cod. de pœnis:* hæres tali actione non tenetur, nisi quatenus ad eum pervenit, non autem idem procedit in obligationibus, quæ descendunt ex contractu, vel quasi contractu defuncti, illæ enim etiam in hæredes transeunt, *l. ex depositi 11. ff. de O. & A.* quamvis tales obligationes cum delictis misceantur, *l. ex contractibus, ff. eod. tit.* Menchaca *Illustr. cap. 96. num. 27.* Canisius *de usur. cap. 7. num. 4.* Unde cum usurarius teneatur ad restituendas usuras conditione indebiti, *l. si non sortem 26. ff. de cond. indeb.* & hæc conditio ex quasi contractu descendat, *§. item is, Insti. de obligat. qua ex quasi contractu, l. 2. l. si in area 33. ff. de cond. indeb.* necessariò hæres restituere tenetur eas. Accedit, nam restitutio usurarum non fit ratione pœnæ à jure statutæ, sed ejus obligatio à natura ipsa provenit, ut probavi supra *in cap. 1. & ideo hæredes tenentur restituere ipsas usuras.* Si autem plures sint, non tenentur singuli nisi pro rata portione hæreditatis, non autem in solidum, etiam si aliqui hæredes nolint restituere. Covarruvias *libr. 3. variar. cap. 3. num. 6.* Rebellus *2. part. de justit. libr. 8. cap. 16. sectio. 2.* qui rectè docent, eum ad quem de bonis defuncti nihil obvenit, non teneri ad restitutionem. Quatenus autem hæredes teneantur exonerare conscientiam defuncti, exposui *in cap. parochiano, de parochiis.*

CAPUT X.

Urbanus III. ^a **Brixien. presbytero.**

Consuluit nos devotio tua, in quo sacerdotalis officii sollicitudinem commendamus, an ille in judicio animarum quasi usurarius debeat judicari, qui non aliàs mutuò traditurus, eo proposito mutuam pecuniam credit, ut licet omni conventionione cessante, plus tamen sorte recipiat: & utrum eodem reatu criminis involvatur, qui ut vulgò dicitur, non aliàs parabolam iuramenti concedit, donec, quamvis sine exactione, emolumentum aliquod inde percipiat. Item & an ^b negotiator pœnâ non ab simili debeat condemnari, qui merces suas longè majori pretio distrahit, si ad solutionem faciendam prolixo temporis dilatio prorogetur, quàm si ei incontinenti pretium persolvatur. Verùm quia quid in his casibus tenendum sit, ex Evangelio Lucae manifestè cognoscitur, in quo dicitur: Date mutuam, nihil inde sperantes; hujusmodi homines pro intentione lucri, quam habent, cum omnis usura & superabundantia prohibeatur in lege, judicandi sunt malè agere, & ad ea, quæ taliter accepta sunt, restituenda, in animarum judicio efficaciter inducendi.

NOTÆ.

^a **Brixien. si.**) Ita legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 12.* De Brixien. diœcesi egi *in cap. sue, de procurat.*

^b **An negotiator.**) Præsentem textus partem exposui supra *in cap. in civitate.*

^c **Restituenda.**) Juxta tradita *in cap. final. de simon. ubi* textum huic exposui.